

Rezerwat przyrody "Cisy na Górze Jawor"

Rezerwat "Cisy na Górze Jawor" znajduje się w Leśnictwie Bystre, Nadleśnictwa Baligród, w powiecie leskim województwa podkarpackiego. Jest położony wewnątrz uroczyska Bystre, posiada naturalną osłonę z drzewostanu jodłowo-bukowego z zastrzeżeniem prowadzenia w niej odpowiednich sposobów zagospodarowania.

Cis należy do gromady nagozalążkowych, klasy iglastych, rzędu cisowce i rodziny cisowatych. Jest drzewem dwupiennym, silnie cienistym, rosnącym najchętniej pod okapem drzewostanów jodłowych, bukowych lub mieszanych z obu gatunków o zwarciu umiarkowanym lub lekko przerywanym. Ukorzenie płaskie jednak w terenie górskim na glebach silnie szkieletowych lub kamienistych wykorzystuje wszelkie szczeliny do ukorzenia się. Pień cisa jest dość zbieżysty o przekroju nieregularnym. Kora na starszych cisach koloru czerwobrunatnego łuszczy się podłużnymi płatami. Korona różnych kształtów jajowato-stożkowata, niejednokrotnie wielowierzchołkowa, gęsta i nisko osadzona.

Liście (szpilki) cisa o długości 3 cm i 2,5 mm szerokości są ostro zakończone, z wierzchu ciemnozielone połyskujące, spodem jasnozielone matowe. Gatunek ten jest wiecznie zielony, szpilki utrzymują się od 4 - 8 lat. Kwiaty męskie kuliste umieszczone na spodniej stronie jednorocznych gałązek są już widoczne na jesieni poprzedniego roku. Kwiaty żeńskie są ukryte w pączkach wzrostowych i są umieszczone również na spodniej stronie gałązek. Cis osiąga dojrzałość płciową w wieku 20-30 lat pod okapem przerzedzonego drzewostanu, natomiast w silnie zwartym w wieku 70-120 lat, kwitnie w kwietniu i w maju każdego roku. Owoce cisa dojrzewają we wrześniu przyjmując szklisto-przezroczystą barwę osnówki. Owoc Cisa to twardy lśniący orzeszek barwy ciemnobrązowej ostro zakończony 6-8 mm długości i około 5 mm szerokości otoczony jest miseczkowato jasnoczerwoną osnówką, która jest jadalna. Cis jako gatunek iglasty posiada drewno twarde, ciężkie, trudnołupliwe. Twardziel posiada barwę ciemnobrązowo-czerwoną, jest połyskujący, podczas gdy wąski biel posiada barwę żółtą).

Obok cisa występuje tu również szereg innych gatunków chronionych, spośród których najbardziej interesujące to: podkolan biały, lilia złotogłów i ostrożeń wschodniokarpacki. Rezerwat obejmuje również dobrze zachowany, naturalny zespół buczyny karpackiej, porastający strome, o południowej wystawie, zbocze góry Jawor. Jego drzewostan w większości buduje ponad 90-letni starodrzew jodłowo-bukowy. Pojedynczo występują również ponad 100-letnie okazy jodeł i buków. Kompleks leśny, w skład którego wchodzi rezerwat znajduje się w zasięgu areału osobniczego wielu cennych gatunków fauny. Na szczególną uwagę zasługują gatunki umieszczone w „Polskiej Czerwonej Księdze” jak: wilk czy orlik krzykliwy. Bardzo bogata jest avifauna tego terenu, najliczniejsze są drobne ptaki śpiewające jak i duże ptaki drapieżne. Omawiany kompleks leśny zasiedla również wielu przedstawicieli herpetofauny.